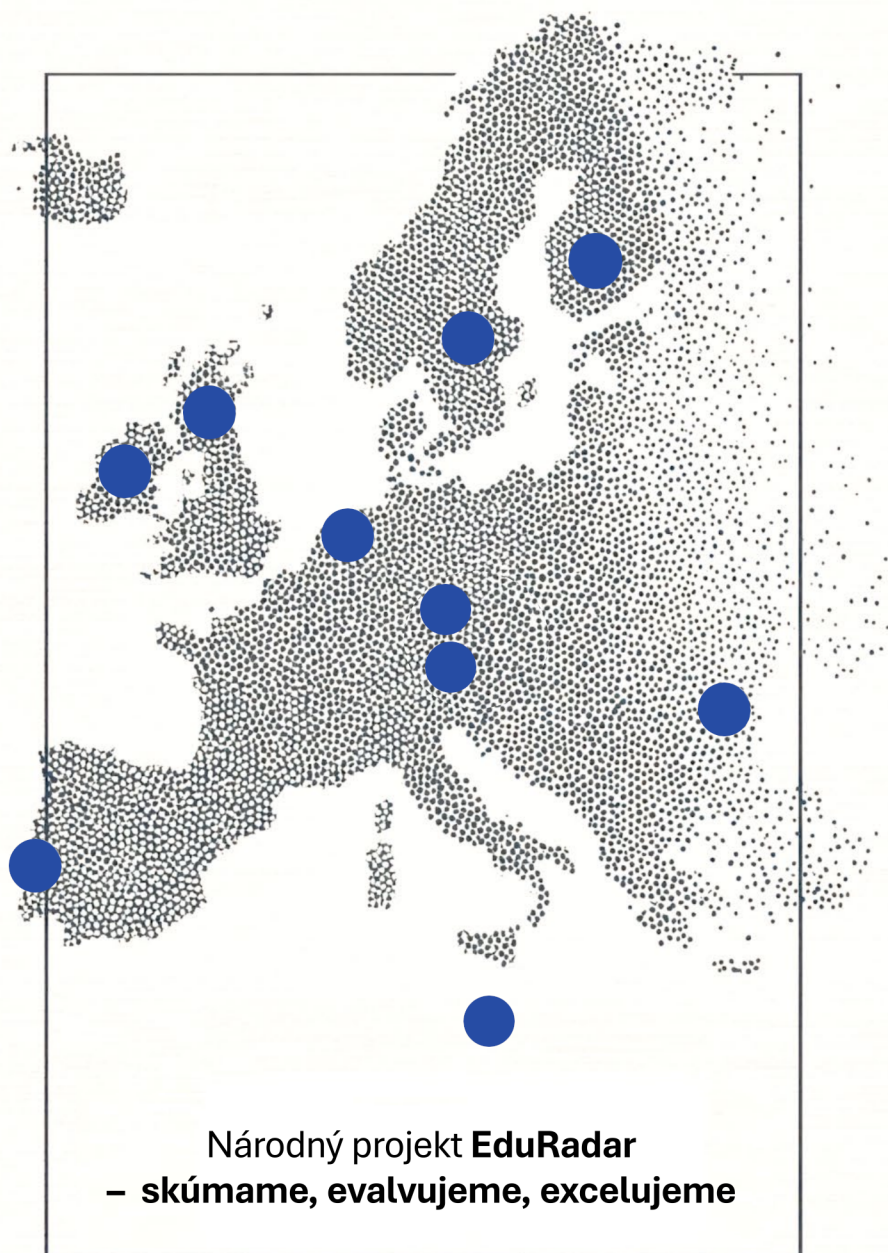

Návrh kritérií výberu krajín a výber krajín na analýzu

Tento projekt je spolufinancovaný Európskou úniou v rámci Programu Slovensko

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKČIA

OBSAH

1.	ÚVOD	5
2.	METODICKÝ RÁMEC VÝBERU ZAHRANIČNÝCH KRAJÍN.....	6
2.1	Ciele návrhu kritérií výberu zahraničných krajín.....	6
2.2	Východiskový súbor zahraničných krajín	6
2.3	Použitá metodika tvorby kritérií.....	8
2.4	Definícia pojmov	9
3.	NÁVRH KRITÉRIÍ VÝBERU ZAHRANIČNÝCH KRAJÍN	11
3.1	Výkonnosť a výsledky vzdelávacieho systému	11
3.1.1	Program medzinárodného hodnotenia žiakov (PISA)	11
3.1.2	Medzinárodná štúdia trendov v matematike a prírodných vedách (TIMSS)	13
3.1.3	Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl (PIRLS)	16
3.2	Kritériá hodnotenia kvality a fungovania inšpekčných systémov.....	17
3.2.1	Povinnosť školskej autoevalvácie	17
3.2.2	Frekvencia a periodicita inšpekcií	18
3.2.3	Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií	20
4.	APLIKÁCIA KRITÉRIÍ – PROCES VÝBERU ZAHRANIČNÝCH KRAJÍN	21
4.1	Bodové hodnotenie podľa kritérií	21
4.2	Výsledný zoznam vybraných krajín a odborné zdôvodnenie výberu.....	30
PRÍLOHY	33

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1	Východiskový analytický súbor 24 zahraničných krajín so zverejneným profilom inšpekčného systému v organizácii SICI	8
Tabuľka 2	Bodové kategórie kritéria PIRLS (čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl).....	17
Tabuľka 3	Bodové kategórie kritéria Povinnosť školskej autoevalvácie	18
Tabuľka 4	Bodové kategórie kritéria Frekvencia a periodicita inšpekcií	19
Tabuľka 5	Aplikácia kritérií PISA – súhrnný index výkonu krajín	22
Tabuľka 6	Aplikácia kritéria TIMSS – súhrnný index výkonu krajín.....	23
Tabuľka 7	Aplikácia kritéria PIRLS – bodové hodnotenie krajín.....	24
Tabuľka 8	Aplikácia kritéria Povinnosť školskej autoevalvácie – bodové hodnotenie krajín	25
Tabuľka 9	Aplikácia kritéria Hodnotenie periodicity a systému plánovania inšpekčnej činnosti – bodové hodnotenie krajín	26
Tabuľka 10	Aplikácia kritéria Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií – bodové hodnotenie krajín	30
Tabuľka 11	Súhrnné bodové hodnotenie krajín a výsledný výber 10 zahraničných krajín na analýzu	32

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

EHIS	Estónsky vzdelávací informačný systém
FINEEC	Fínske centrum hodnotenia vzdelávania
IEA	Medzinárodná asociácia pre hodnotenie vzdelávacích výsledkov
IGÉSR	Generálna inšpekcia školstva, športu a výskumu vo Francúzsku
NCEQE	Národné centrum pre zvyšovanie kvality vzdelávania v Gruzínsku
NP	národný projekt
N/A	nedostupné údaje
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PIRLS	Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl
PISA	Program medzinárodného hodnotenia študentov
PSI	Problem solving and Inquiry tasks / úlohy zamerané na riešenie problémov a výskum
SDG	Ciele udržateľného rozvoja
SICI	Medzinárodná organizácia združujúca národné a regionálne inšpekcie školstva
SR	Slovenská republika
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
TIMSS	Medzinárodná štúdia trendov v matematike a prírodných vedách
QAD	Maltský inšpekčný orgán

1. ÚVOD

Národný projekt EduRadar (ďalej len „NP EduRadar“) je realizovaný ako systematický a postupný proces smerujúci k modernizácii hodnotenia kvality škôl a školských zariadení v Slovenskej republike (ďalej len „SR“). Jednou z jeho kľúčových úloh je odborné vytváranie nových, resp. aktualizovaných kritérií hodnotenia kvality, ktoré budú následne rozpracované, overované a implementované v ďalších fázach projektu. **Formulácia týchto kritérií si vyžaduje oporu v relevantných medzinárodných skúsenostiach, a preto sú využívané poznatky z dostupných zahraničných inšpekčných modelov, ako východisko pre odborné nastavenie výberového procesu.**

Predkladaná analýza využíva objektívne a medzinárodne porovnateľné ukazovatele na posúdenie toho, ktoré krajiny môžu poskytnúť relevantné podnety pre rozvoj slovenského systému hodnotenia kvality škôl a školských zariadení. Cieľom je uplatniť transparentný a metodicky konzistentný postup, ktorý umožňuje porovnávať výkonnosť vzdelávacích systémov, základné charakteristiky fungovania inšpekčných modelov a verejnú dostupnosť národných rámcov hodnotenia. Kritériá výberu krajín týmto spôsobom určujú metodický základ, podľa ktorého sa do následnej hĺbkovej analýzy zahrnú iba krajiny s relevantnými, spoľahlivými a odborne využiteľnými podkladmi.

Analýza predstavuje metodické východiská návrhu kritérií pre výber krajín, ich obsahové vymedzenie a ich aplikáciu na východiskový súbor krajín. Výstupom je odporúčaný zoznam 10 krajín vhodných na podrobnú hĺbkovú analýzu, ktorý predstavuje prvý odborný podklad pre následné formulovanie návrhu nových kritérií hodnotenia kvality škôl a školských zariadení v rámci NP EduRadar. Takto koncipovaný postup vytvára transparentnú metodickú základňu, na ktorú môže nadväzovať ďalšie obsahové a expertné spracovanie v nasledujúcich fázach projektu.

2. METODICKÝ RÁMEC VÝBERU ZAHRANIČNÝCH KRAJÍN

2.1 Ciele návrhu kritérií výberu zahraničných krajín

Cieľom návrhu kritérií výberu krajín je vytvoriť metodicky jasný, transparentný a odborne podložený rámec, ktorý umožní objektívne posúdiť zahraničné vzdelávacie systémy a identifikovať tie, ktoré sú najvhodnejšie na podrobnú analýzu v rámci NP EduRadar. Navrhnuté kritériá určujú, aké charakteristiky musia sledované vzdelávacie a inšpekčné systémy spĺňať, aby poskytovali relevantné a využiteľné podnety na prípravu nového, modernizovaného hodnotiaceho rámca pre Štátnu školskú inšpekciu (ďalej len „ŠŠI“).

Aplikácia navrhovaných kritérií umožňuje identifikovať 10 krajín, ktoré budú predstavovať vyvážený, metodicky opodstatnený a kvalitatívne vhodný súbor pre následnú expertnú analýzu inšpekčných modelov. Súčasťou cieľov je aj podmienka vyplývajúca zo zadania, konkrétne: *„V zozname musí byť zastúpená aspoň jedna krajina s účinným inšpekčným modelom a minimálne jedna krajina z regiónu strednej Európy.“*

V nasledujúcich kapitolách sú jednotlivé navrhované kritériá podrobne rozpracované, metodicky zdôvodnené a následne aplikované na východiskový súbor krajín. Na základe tejto aplikácie bol vypracovaný výsledný zoznam 10 odporúčaných krajín, ktorý je v súlade s požiadavkami NP EduRadar.

2.2 Východiskový súbor zahraničných krajín

Východiskový súbor zahraničných krajín predstavuje **základný analytický rámec, ktorý slúži na zúženie výberu a identifikáciu krajín vhodných na podrobnejšiu odbornú analýzu** v ďalších fázach predkladaného analytického výstupu. Takto definovaný súbor zabezpečuje, že následná analýza vychádza z prostredia s dostatočne rozvinutým, transparentným a relevantným systémom externej evalvácie kvality vzdelávania, ktorý je využiteľný pre potreby NP EduRadar.

Z metodologického hľadiska je východiskový súbor krajín určený tak, aby zahŕňal zahraničné krajiny, ktoré:

- majú funkčný, formálne zakotvený a dlhodobo prevádzkovaný systém externej evalvácie alebo školskej inšpekcie,
- sú relevantné pre ciele NP EduRadar a umožňujú porovnávať a prenášať inšpekčné princípy, postupy a kritériá do slovenského kontextu,
- poskytujú dostatočne otvorené, transparentné a dostupné údaje a
- zároveň reprezentujú medzinárodne rešpektované prístupy k zabezpečovaniu kvality.

Základným kritériom na vymedzenie východiskového súboru krajín sa na základe vyššie uvedených požiadaviek považuje členstvo krajiny v Stálej medzinárodnej konferencii inšpektorátov (ďalej len „SICI“¹), ktorá je **profesionálnou medzinárodnou organizáciou združujúcou národné a regionálne inšpekcie školstva**². Od roku 1995 podporuje rozvoj kvality vzdelávania prostredníctvom výmeny

¹ Standing International Conference of Inspectorates

² The Standing International Conference of Inspectorates. Dostupné na: <https://www.sici-inspectorates.eu/who-we-are/>

osvedčených postupov, spoločných projektov a štandardizácie inšpekčných prístupov. Členské krajiny SICI sa vyznačujú **existenciou formálne ustanovenej školskej inšpekcie** a dostupnosťou informácií o jej fungovaní, čím vytvárajú vhodný priestor na porovnávaciu analýzu.

V rámci svojej činnosti SICI zhromažďuje a publikuje **štandardizované profily inšpekčných systémov vybraných členov**, ktoré poskytujú porovnateľné údaje o štruktúre, kompetenciách, metodike hodnotenia a procesoch inšpekcie. Organizácia SICI v súčasnosti združuje 45 inšpekčných orgánov, ktoré však nepredstavujú identický počet krajín. V rámci niektorých štátov pôsobí viacero samostatných inšpekčných orgánov s odlišnou pôsobnosťou, organizačnou štruktúrou alebo regionálnymi kompetenciami. Typicky ide o štáty s decentralizovaným riadením školstva, konkrétne Belgicko (napr. flámske, francúzske a nemecké jazykové spoločenstvo), Španielsko (napr. Baskicko, Katalánsko, Valencia), Nemecko (Bavorsko, Hesensko či Severné Porýnie-Vestfálsko) alebo Spojené kráľovstvo (Škótsko, Wales, Severné Írsko). Z tohto dôvodu predstavuje členská základňa organizácie SICI súbor **45 inšpekčných orgánov pochádzajúcich z 31 krajín**. Tento rozdiel je výsledkom odlišných modelov riadenia v členských štátoch, pričom každý z týchto orgánov reflektuje špecifický inšpekčný rámec danej krajiny. Na účely NP EduRadar je však relevantná úroveň krajiny, nie úroveň jednotlivých regionálnych inšpekčných orgánov.

Kompletný zoznam členov organizácie SICI je súčasťou Prílohy č. 1.

Rozhodujúcim faktorom pre definovanie východiskového súboru krajín je **kompletné vyplnený a dostupný profil inšpekčného systému danej krajiny na webovom sídle organizácie SICI**³. Tento profil obsahuje základné údaje o organizácii inšpekčnej činnosti, ktoré sú porovnateľné medzi členskými krajinami. Organizácia SICI má aktuálne zverejnených 25 inšpekčných profilov (vrátane SR), pričom každý z týchto profilov vytvára kvalifikovaný základ na ďalšiu analytickú činnosť. Zverejnené štandardizované profily majú spoločné metodické jadro, ktoré zvyšuje ich využiteľnosť pri komparatívnej analýze. Medzi týmito informáciami sú:

- **Základné organizačné nastavenie inšpekcie**, vrátane vzťahu k vláde a miery nezávislosti.
- **Rozsah kompetencií** – definovanie typov škôl a úrovní vzdelávania, ktoré podliehajú externej evalvácií.
- **Metodika hodnotenia**, vrátane existencie (či neexistencie) rámca kvality, používaných indikátorov, ratingových škál a nástrojov (pozorovanie vyučovania, rozhovory, dokumentová analýza).
- **Frekvencia a cykly inšpekcií**, prípadne prechod na rizikovo orientované modely.
- **Spôsob zverejňovania výstupov a následné kroky po inšpekcii** – sankcie, podporné opatrenia, následné kroky s cieľom eliminovať zistené problémy.
- **Vzťahy medzi externou evalváciou a školskou autonómiou**, vrátane prepojenia na vnútorné hodnotenie kvality.

³ The Standing International Conference of Inspectorates. The current National Coordinators. Dostupné na: <https://www.sici-inspectorates.eu/who-we-are/#members>

Zverejnený rozsah jednotných informácií umožňuje porovnávať inšpekčné systémy na úrovni, ktorá je relevantná pre potreby NP EduRadar, s cieľom vypracovať návrh kritérií výberu krajín. Na tomto základe bol preto **vymedzený východiskový súbor 25 krajín (vrátane SR)**, ktoré disponujú kompletným profilom inšpekčného systému, zverejneným prostredníctvom organizácie SICI. Z hľadiska metodiky projektu však SR nemôže byť zaradená do východiskového súboru určeného na následnú komparatívnu analýzu, keďže NP EduRadar je realizovaný práve pre potreby SR a zameriava sa na identifikáciu zahraničných inšpekčných modelov použiteľných pre návrh nového rámca hodnotenia kvality na Slovensku. Finálny zoznam východiskového súboru krajín je preto nasledovný:

Tabuľka 1 Východiskový analytický súbor 24 zahraničných krajín so zverejneným profilom inšpekčného systému v organizácii SICI

1	Rakúsko	9	Gruzínsko	17	Portugalsko
2	Belgicko	10	Nemecko	18	Rumunsko
3	Bulharsko	11	Írsko	19	Slovinsko
4	Česká republika	12	Kosovo	20	Španielsko
5	Dánsko	13	Litva	21	Švédsko
6	Estónsko	14	Malta	22	Holandsko
7	Fínsko	15	Čierna Hora	23	Veľká Británia
8	Francúzsko	16	Nórsko	24	Ukrajina

Zdroj: Organizácia SICI, vlastné spracovanie

Zverejnené profily inšpekčných systémov v rámci organizácie SICI predstavujú **jediné dostupné medzinárodné prostredie**, ktoré poskytuje porovnateľné a štandardizované údaje o fungovaní inšpekčných modelov naprieč krajinami. Vďaka jednotnej štruktúre týchto profilov je možné jednotlivé krajiny analyzovať na spoločnom metodickom základe bez rizika nekonzistentnosti alebo neúplnosti údajov. Východiskový súbor 24 krajín zároveň zachytáva **široké geografické pokrytie Európy**, vrátane severských, západoeurópskych, stredoeurópskych, východoeurópskych a balkánskych štátov, čo vytvára predpoklad na **identifikáciu diverzity inšpekčných prístupov relevantnej pre potreby SR**.

2.3 Použitá metodika tvorby kritérií

Tvorba kritérií pre výber krajín určených na podrobnú analýzu vychádzala z metodického prístupu, ktorý zabezpečuje **objektívnosť, porovnateľnosť a transparentnosť hodnotenia**. Metodika bola navrhnutá tak, aby umožňovala hodnotiť všetky krajiny tvoriace východiskový analytický súbor na základe jednotných, overiteľných a verejne dostupných údajov.

Pri konštrukcii kritérií sa vychádzalo z princípov medzinárodnej komparatívnej analýzy, požiadaviek zadania NP EduRadar a zo špecifík dát, ktoré sú dostupné o inšpekčných systémoch jednotlivých krajín. Metodický postup bol založený na identifikácii takých ukazovateľov, ktoré sú:

- **medzinárodne porovnateľné,**
- **metodicky stabilné a opakovane merateľné,**
- **relevantné pre hodnotenie kvality školských systémov,**
- **využiteľné pre následnú tvorbu slovenského hodnotiaceho rámca.**

Z tohto dôvodu boli kritériá rozdelené do dvoch hlavných skupín. Prvou sú **kritériá výkonnosti a výsledkov vzdelávacieho systému**, ktoré vychádzajú z troch medzinárodných meraní vzdelávacích výsledkov žiakov. Druhou skupinou sú **kritériá hodnotenia kvality a fungovania inšpekčných systémov**, ktoré sledujú základné systémové predpoklady fungovania hodnotenia kvality škôl – od existencie povinnej autoevalvácie, cez frekvenciu a periodicitu inšpekčných činností, až po verejnú dostupnosť hodnotiacich kritérií potrebných na odbornú analýzu. Pri tvorbe kritérií boli využité výlučne metodicky spoľahlivé zdroje, ktoré umožňujú jednoznačné overenie použitých údajov. Z nich boli kľúčové najmä:

- **medzinárodné databázy výsledkov vzdelávania** (PISA, TIMSS, PIRLS),
- **štandardizované profily inšpekčných orgánov združených v organizácii SICI**, ktoré poskytujú porovnateľné informácie o rozsahu, periodicite a organizácii inšpekcie,
- **národné legislatívne rámce a verejne dostupné dokumenty**, najmä hodnotiace štandardy, metodiky a rámce kvality škôl.

Tieto zdroje umožňujú formulovať kritériá tak, aby bolo možné každú krajinu posúdiť na základe rovnakých pravidiel a na základe informácií, ktoré sú nezávislé a dostupné. V prípade kritéria verejnej dostupnosti hodnotiacich kritérií bola zvolená **vylučovacia metóda**, keďže absencia týchto dokumentov znemožňuje vykonať hĺbkovú analýzu inšpekčného modelu v neskoršej fáze NP EduRadar a tým ohrozuje splnenie cieľov projektu.

Výsledkom použitej metodiky je súbor kritérií, ktoré sú metodicky podložené, vecne relevantné a zároveň prakticky aplikovateľné na výber krajín, ktoré môžu poskytnúť hodnotné podnety pre modernizáciu systému hodnotenia kvality škôl v SR.

2.4 Definícia pojmov

- **Východiskový súbor krajín:** predstavuje skupinu všetkých členských štátov organizácie SICI, z ktorých boli do počiatočného hodnotenia zahrnuté iba tie krajiny, pre ktoré je dostupný úplný profil inšpekčného systému. Tento profil obsahuje kľúčové informácie nevyhnutné na aplikáciu navrhnutých kritérií.
- **Kritériá výkonnosti vzdelávacieho systému:** kvantitatívne ukazovatele založené na výsledkoch žiakov v medzinárodných meraniach PISA, TIMSS a PIRLS.
- **Kritériá fungovania a kvality inšpekčných systémov:** ukazovatele opisujúce základné prvky fungovania externého hodnotenia: povinnosť autoevalvácie, periodicita inšpekcií a verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií.
- **Povinnosť autoevalvácie:** legislatívne stanovená alebo systémová požiadavka, aby školy pravidelne hodnotili vlastnú činnosť a jej kvalitu.
- **Periodicita inšpekčnej činnosti:** frekvencia, s akou sú školy v danej krajine navštevované alebo hodnotené inšpekčnými orgánmi.

- **Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií:** zverejnenie oficiálnych dokumentov, ktoré opisujú hodnotiaci rámec, štandardy kvality alebo kritériá externej evalvácie škôl. V rámci predkladanej analýzy je toto kritérium považované za vylučovacie kritérium.
- **Výsledné skóre / súhrnné bodové hodnotenie:** kombinovaný index založený na bodovaní všetkých navrhnutých kritérií, ktorý umožňuje zoradiť krajiny podľa celkovej vhodnosti na podrobnú analýzu.

3. NÁVRH KRITÉRIÍ VÝBERU ZAHRANIČNÝCH KRAJÍN

Kapitola podrobne definuje kritériá, ktoré sa používajú pri hodnotení zahraničných krajín zaradených do východiskového analytického súboru. Cieľom je rozpracovať metodický rámec (opísaný v predchádzajúcej kapitole) do konkrétnych ukazovateľov a spôsobu ich hodnotenia, aby bolo možné krajiny porovnávať jednotne a transparentne.

V prvej časti kapitoly sú rozpracované **kritériá výkonnosti a výsledkov vzdelávacieho systému založené na medzinárodných meraniach PISA, TIMSS a PIRLS**. Tieto ukazovatele poskytujú štandardizované a medzinárodne porovnateľné dáta o úrovni vzdelávacích výsledkov žiakov, na základe ktorých je možné krajiny bodovo ohodnotiť a vytvoriť syntetické indexy výkonu.

Druhá časť kapitoly sa zameriava na **kritériá hodnotenia kvality a fungovania inšpekčných systémov**. Tieto kritériá vychádzajú z profilov členských krajín organizácie SICI a národných dokumentov a umožňujú posúdiť, do akej miery sú inšpekčné modely v jednotlivých krajinách systematické, pravidelné a transparentné. Súčasťou tejto skupiny je aj vylučovacie kritérium verejnej dostupnosti hodnotiacich rámcov, ktoré je nevyhnutné pre následnú hĺbkovú analýzu vybraných krajín v rámci NP EduRadar.

Takto definované kritériá tvoria základ pre bodové hodnotenie krajín v kapitole 4 a pre výsledný výber krajín určených na podrobnú expertnú analýzu.

3.1 Výkonnosť a výsledky vzdelávacieho systému

V tejto časti sú definované a metodicky rozpracované **kritériá týkajúce sa medzinárodných meraní vzdelávacích výsledkov**, ktoré predstavujú prvú skupinu ukazovateľov využitých pri výbere krajín do následnej hĺbkovej analýzy. Každé z týchto meraní poskytuje štandardizovaný zdroj porovnateľných údajov o výkonnosti vzdelávacích systémov, na základe ktorých je možné v kapitole 4 aplikovať jednotný bodovací model a porovnať krajiny vo východiskovom súbore. Ide o:

- **Program medzinárodného hodnotenia študentov (PISA)**⁴,
- **Medzinárodná štúdia trendov v matematike a prírodných vedách (TIMSS)**⁵,
- **Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl (PIRLS)**⁶.

3.1.1 Program medzinárodného hodnotenia žiakov (PISA)

Prvým a kľúčovým kritériom pre výber krajín do podrobnej komparatívnej analýzy je úroveň dosahovaných vzdelávacích výsledkov meraná prostredníctvom **Programu medzinárodného hodnotenia študentov (PISA)**. **PISA predstavuje medzinárodne najuznávanejší a metodicky najstabilnejší nástroj na hodnotenie 15 ročných žiakov v oblasti matematickej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti.**

⁴ Programme for International Student Assessment (PISA)

⁵ International results in mathematics and science (TIMSS)

⁶ Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS)

Od roku 2000 poskytuje porovnateľné dáta, ktoré umožňujú posudzovať, do akej miery sú jednotlivé vzdelávacie systémy schopné pripraviť žiakov na komplexné úlohy, kritické myslenie a aplikáciu poznatkov v reálnych situáciách⁷.

Výsledky PISA umožňujú v rámci NP EduRadar vyhodnotiť **výkon vzdelávacích systémov**, v ktorých fungujú jednotlivé inšpekčné modely. Keďže cieľom projektu je identifikovať krajiny s efektívnou praxou v oblasti hodnotenia kvality škôl, **kvalita vzdelávacích výsledkov predstavuje relevantný indikátor dopadov celého riadiaceho a podporného ekosystému, v ktorom inšpekcia pôsobí**. PISA zároveň poskytuje jediné globálne štandardizované meranie, ktoré pokrýva všetky krajiny vo východiskovom súbore.

PISA hodnotí tri základné oblasti gramotnosti:

- **Matematická gramotnosť:** schopnosť využívať matematické postupy na riešenie reálnych problémov.
- **Čitateľská gramotnosť:** schopnosť porozumieť textu, pracovať s informáciami a kriticky reflektovať ich zdroj a účel.
- **Prírodovedná gramotnosť:** porozumenie vedným konceptom a schopnosť interpretovať dáta či vysvetľovať javy.

Výsledky merania PISA z roku 2022 patria k najrozsiahlejším doterajším cyklom: zúčastnilo sa ho približne 690 000 žiakov reprezentujúcich 29 miliónov 15 ročných študentov v 81 krajinách. Dáta poskytujú nielen žiaci, ale aj školy, čo významne rozširuje analytickú kapacitu výsledkov.

Relevancia výsledkov PISA pre potreby NP EduRadar

- **Medzinárodná porovnateľnosť:** výsledky PISA sú jediným globálne akceptovaným ukazovateľom kvality vzdelávania, ktorý umožňuje porovnať všetky analyzované krajiny na rovnakom základe.
- **Dlhodobá stabilita metodiky:** testovanie má konzistentnú architektúru, čo umožňuje sledovať vývoj v čase a identifikovať systémy s trvalo vysokou výkonnosťou alebo stabilitou.
- **Vysoká odborná dôveryhodnosť:** realizátorom je OECD, čo zaručuje kvalitu vzorkovania, škálovania aj spracovania výsledkov.
- **Relevancia pre inšpekčné systémy:** efektívne inšpekčné modely často fungujú v krajinách s kvalitnými výsledkami (napr. Fínsko, Rakúsko, Holandsko), ako ukazujú aj výsledky v rámci hodnotených oblastí.
- **Prepojenie na NP EduRadar:** projekt sa zameriava na návrh moderného rámca hodnotenia kvality. Zahnúť do výberu výkon vzdelávacieho systému je odborný predpoklad pre to, aby

⁷ OECD. Programme for International Student Assessment (PISA). Dostupné na: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/pisa.html#publications>

porovnávané krajiny boli reprezentatívne, fungujúce a metodicky použiteľné pre slovenský kontext.

Aplikácia kritéria pri hodnotení krajín

Hodnotenie krajín podľa výsledkov PISA vychádza z princípu porovnania výkonu jednotlivých krajín s priemernou úrovňou výkonu všetkých krajín v danej oblasti gramotnosti. Cieľom postupu je vytvoriť jednotný a porovnateľný ukazovateľ naprieč tromi hodnotenými oblasťami PISA – matematickou, čitateľskou a prírodovednou gramotnosťou.

1. **Výpočet referenčného priemeru:** pre každú zo skúmaných oblastí bol vypočítaný **priemer výsledkov analyzovaných krajín**. Tento priemer slúži ako porovnávací základ, ku ktorému sa vzťahuje výkon každej krajiny.
2. **Výpočet indexu výkonu pre každú oblasť:** pre každú krajinu bol vypočítaný index výkonu ako podiel jej výsledku k priemernému výsledku skupiny:

$$\text{Index merania v oblasti} = \frac{\text{Výsledok krajiny v oblasti}}{\text{Priemer skupiny v oblasti}}$$

Tento index vyjadruje, či krajina dosahuje výkon nad priemerom, na úrovni priemeru alebo pod priemerom analyzovaného súboru.

3. **Výpočet súhrnného indexu PISA:** tri čiastkové indexy za jednotlivé oblasti (matematika, čítanie, veda) boli následne sčítané:

$$\text{Súhrnný index výkonu PISA} = \text{Index}_{\text{Matematika}} + \text{Index}_{\text{Čítanie}} + \text{Index}_{\text{Veda}}$$

Súhrnný index výkonu PISA predstavuje výsledné bodové hodnotenie krajiny pre kritérium PISA.

3.1.2 Medzinárodná štúdia trendov v matematike a prírodných vedách (TIMSS)

Medzinárodná štúdia **TIMSS** predstavuje jeden z najdlhšie realizovaných a metodicky najstabilnejších medzinárodných nástrojov merania výsledkov vzdelávania. **Hlavným cieľom je monitorovať matematické a prírodovedné vedomosti a zručnosti žiakov 4. a 8. ročníka základnej školy**, a zároveň poskytovať dlhodobé trendové dáta o vývoji jednotlivých vzdelávacích systémov. Štúdia je realizovaná od roku 1995 a v súčasnosti ponúka 28 rokov časových radov, čo z nej robí najrozsiahljší trendový dataset, ktorý existuje v oblasti medzinárodných vzdelávacích meraní.

Realizáciu TIMSS zabezpečuje nezávislá Medzinárodná asociácia pre hodnotenie vzdelávacích výsledkov IEA⁸, ktorá od 60. rokov 20. storočia realizuje komparatívne štúdie o výsledkoch vzdelávania. V porovnaní s testovaním PISA sa TIMSS zameriava na znalosti a zručnosti vychádzajúce priamo

⁸ International Association for the Evaluation of Educational Achievement

z učebných osnov. Hodnotia sa dve hlavné oblasti – **matematika a prírodné vedy**. Hodnotenie prebieha na dvoch vzdelávacích úrovniach:

- **4. ročník základných škôl,**
- **8. ročník základných škôl.**

TIMSS poskytuje komplexný pohľad na úroveň žiakov v kľúčových predmetoch, ktoré zásadne formujú základné vzdelávacie výsledky. Najnovší cyklus **TIMSS 2023** je prvým, ktorý bol realizovaný plne digitálne, pričom obsahuje viacero inovatívnych prvkov:

- **PSIs⁹** (úlohy zamerané na riešenie problémov a bádateľské skúmanie): interaktívne a laboratórne simulácie, ktoré lepšie zachytávajú aplikáciu poznatkov.
- **Adaptívny testovací dizajn:** zvyšuje presnosť merania u žiakov rôznych úrovní.
- **Rozšírené procesné dáta:** umožňujú sledovať priebeh riešenia úloh a stratégie žiakov.
- **Encyklopédia TIMSS 2023:** podrobné opisné profily vzdelávacích systémov a kurikula jednotlivých krajín.

Meranie TIMSS (a rovnako tak aj nasledujúce opísané meranie PIRLS) sú využívané ako medzinárodne porovnateľné zdroje údajov na monitorovanie indikátora SDG 4.1.1, ktorý sleduje podiel žiakov dosahujúcich aspoň minimálnu úroveň matematickej a čitateľskej gramotnosti.

Rozsah účasti v TIMSS 2023:

- **4. ročník:** 59 krajín a 6 benchmarkových regiónov,
- **8. ročník:** 44 krajín a 3 benchmarkové regióny.

Medzi účastníkmi sa nachádza väčšina krajín Európy, vrátane významnej časti východiskového súboru krajín.

Relevancia výsledkov TIMSS pre potreby NP EduRadar

- **Dopĺňa výsledky PISA** o perspektívu základnej školy, ktorá je pre slovenský systém obzvlášť dôležitá;
- Umožňuje overovať **konzistentnosť výkonu krajín** v dvoch kľúčových predmetoch naprieč stupňami vzdelávania;
- Je jedným z mála zdrojov, ktorý **umožňuje porovnať učebné osnovy, školské prostredie, výučbové postupy a systémové faktory medzi krajinami** – čo je priamo v súlade s cieľmi NP EduRadar;

⁹ Problem Solving and Inquiry tasks/ Úlohy zamerané na riešenie problémov a výskum

- Vďaka robustnej metodike a vysokým technickým štandardom **predstavuje spoľahlivé a medzinárodne rešpektované kritérium.**

TIMSS je preto vhodným indikátorom výkonnosti v európskom priestore a predstavuje dôležitý pilier kvantitatívneho hodnotenia, rovnako ako PISA. V rámci stanovenia kritérií pre výber zahraničných krajín, NP EduRadar umožňuje transparentne bodovo hodnotiť výkonnosť zahraničných vzdelávacích systémov v matematike a prírodných vedách.

Aplikácia kritéria pri hodnotení krajín

Aplikácia kritéria TIMSS v procese hodnotenia krajín vychádza z princípu objektívneho porovnania výsledkov žiakov v prírodných vedách a matematike na dvoch vzdelávacích stupňoch (4. a 8. ročník). Nakoľko **meranie TIMSS nepracuje s pevnou medzinárodnou škálou so stredovou hodnotou (ako napr. meranie PIRLS)**, hodnotenie musí reflektovať rozdielnu distribúciu výsledkov v jednotlivých testovacích cykloch.

1. Z tohto dôvodu bol pre každý zo štyroch hodnotených parametrov (prírodné vedy – 4. ročník, prírodné vedy – 8. ročník, matematika – 4. ročník, matematika – 8. ročník) vypočítaný **priemer dostupných výsledkov v rámci analyzovaných krajín**¹⁰. Tento priemer slúži ako porovnávací základ, ku ktorému sa vzťahuje výkon každej krajiny.
2. **Výpočet indexu výkonu každého parametra:** pre každú krajinu bol v každom parametri vypočítaný index výkonu. Ide o nasledovný pomer:

$$\text{Index výkonu v parametri} = \frac{\text{Výsledok krajiny v parametri}}{\text{Priemer skupiny v parametri}}$$

Ak krajina nemá výsledok v danej oblasti (N/A), index sa nevypočíta a započítava sa hodnota 0, pričom cieľom nie je penalizovať krajinu, ale zachovať metodickú konzistenciu.

3. **Výpočet súhrnného indexu výkonu TIMSS:** všetky čiastkové indexy za jednotlivé parametre boli následne sčítané:

$$\text{Súhrnný index výkonu TIMSS} = \sum \text{Indexov výkonov krajiny}$$

4. **Výpočet priemerného indexu výkonu TIMSS (korekcia na počet dostupných meraní):** z dôvodu rozdielného rozsahu účasti krajín v jednotlivých parametroch merania (niektoré krajiny majú dostupné výsledky zo všetkých 4 parametrov, iné len z 3 resp. 2 parametrov), je potrebné upraviť súhrnný index delením počtom parametrov, pre ktoré sú výsledky v danej krajine k dispozícii. Tento postup zabezpečuje porovnateľnosť údajov naprieč krajinami a eliminuje skreslenie spôsobené neúplnou účasťou na meraní.

Príklad:

¹⁰ V Tabuľke 6 označené ako „priemerná hodnota“

$$\text{Priemerný index výkonu TIMSS Rakúsko} = \frac{2,03 \text{ (Súhrnný index výkonu TIMSS Rakúsko)}}{2 \text{ (počet parametrov na meraní ktorých sa krajina zúčastnila)}}$$

Priemerný index predstavuje výsledné bodové hodnotenie krajiny pre kritérium TIMSS.

3.1.3 Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl (PIRLS)

PIRLS¹¹ predstavuje jeden z troch najvýznamnejších medzinárodných indikátorov výkonnosti vzdelávacích systémov popri PISA a TIMSS. Ide o **päťročné cyklické testovanie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov 4. ročníka základných škôl**¹², realizované od roku 2001 medzinárodnou asociáciou IEA.

Testovanie PIRLS hodnotí schopnosť žiakov pracovať s literárnymi a informačnými textami, vyhľadávať explicitné informácie, interpretovať a integrovať významy naprieč textom, či kriticky reflektovať obsah. Súčasťou štúdie je rozsiahly súbor dotazníkov pre žiakov, rodičov, učiteľov a riaditeľov škôl, ktoré umožňujú analyzovať širší kontext učenia – domáce prostredie, čitateľské návyky, školské podmienky, dostupnosť zdrojov a prístup učiteľov ku výučbe čítania.

Podľa správy **PIRLS 2021**¹³ tvorí súbor viac ako 400 000 žiakov z 57 krajín a poskytuje robustné dáta aj napriek pandemiou narušeným podmienkam testovania – ide o jediné rozsiahle medzinárodné meranie, ktoré úspešne realizovalo zber dát počas pandémie COVID-19. PIRLS používa stabilizovanú škálu so stredným bodom 500, čo umožňuje sledovať dlhodobé trendy výkonu.

Relevancia výsledkov PIRLS pre potreby NP EduRadar

- **Doplnenie obrazu o výkonnosti systému na úrovni primárneho vzdelávania:** Kým meranie PISA zachytáva výkonnosť 15-ročných žiakov, PIRLS poskytuje údaje o stave základných kompetencií už po 4. ročníku základnej školy.
- **Vhodnosť pre porovnanie s krajinami vo východiskovom súbore krajín:** PIRLS zahŕňa väčšinu krajín, ktoré sú súčasťou východiskového súboru.

Aplikácia kritéria pri hodnotení krajín

Pri hodnotení výsledkov krajín v štúdiu PIRLS sa vychádza zo stredného bodu škály PIRLS (500 bodov), ktorý predstavuje dlhodobu stabilnú medzinárodný referenčný štandard čitateľskej gramotnosti žiakov 4. ročníka základných škôl. Na základe tohto referenčného bodu boli definované 3 jasne odlišené kategórie výkonu, ktoré zohľadňujú úroveň dosiahnutých výsledkov aj ich interpretovateľnosť z hľadiska potrieb projektu NP EduRadar. Hodnotenie je preto koncipované tak, aby umožnilo:

¹¹ National Center for Education Statistics. Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS). Dostupné na: <https://nces.ed.gov/surveys/pirls/>

¹² Štvrtý ročník bol celosvetovo identifikovaný ako kľúčový moment prechodu od „učenia sa čítať“ k „učeniu sa prostredníctvom čítania“, čo z PIRLS robí jedinečný zdroj informácií o pripravenosti žiakov na ďalšie vzdelávanie.

¹³ IEA. Home Publications Study Reports International Reports PIRLS 2021 International Results in Reading. Dostupné na: <https://www.iea.nl/publications/study-reports/international-reports-iea-studies/pirls-2021-international-results>

- identifikovať krajiny s nadpriemernými výsledkami, ktoré môžu byť relevantným zdrojom dobrej praxe,
- rozlíšiť krajiny s výkonom na úrovni medzinárodného štandardu,
- zohľadniť obmedzenú využiteľnosť krajín s podpriemernými výsledkami alebo s nedostupnými dátami.

Tabuľka 2 Bodové kategórie kritéria PIRLS (čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl)

Úroveň výkonu	Stručný opis	Počet bodov
Vysoký výkon	Výsledok v meraní na úrovni ≥ 520 bodov	2
Stredný výkon	Výsledok v meraní na úrovni 500 – 519 bodov	1
Nízky výkon alebo nedostupné údaje	Výsledok v meraní na úrovni < 500 bodov, prípadne nedostupné dáta/neúčast' na meraní	0

Zdroj: Organizácia SICI, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

3.2 Kritériá hodnotenia kvality a fungovania inšpekčných systémov

V tejto podkapitole sú definované a metodicky rozpracované **kritériá, ktoré umožňujú posúdiť kvalitu, transparentnosť a fungovanie inšpekčných modelov v jednotlivých krajinách**. Každé kritérium je podložené medzinárodnou praxou, má jasne stanovený spôsob hodnotenia a predstavuje základ pre výber krajín do následnej hĺbkovej analýzy krajín v rámci NP EduRadar.

3.2.1 Povinnosť školskej autoevalvácie

Proces školskej autoevalvácie predstavuje kľúčový pilier moderných systémov zabezpečovania kvality vo vzdelávaní. Autoevalvácia, ako vnútorné hodnotenie školy realizované samotným vedením školy a pedagogickým kolektívom, slúži ako základný nástroj priebežného monitorovania pedagogických procesov, výsledkov žiakov, kvality výučby, kultúry a klímy školy, ako aj miery napĺňania strategických cieľov školy. V kontexte európskych vzdelávacích politík je **autoevalvácia považovaná za neoddeliteľnú súčasť tzv. školského cyklu zlepšovania**, v ktorom sa kombinuje samohodnotenie s externým hodnotením, podpornými intervenciami a následným prehodnocovaním prijatých opatrení. Odborná literatúra aj medzinárodná prax konzistentne potvrdzujú, že pravidelná interná reflexia má preukázateľný pozitívny vplyv na kvalitu vyučovania a riadenia školy¹⁴. **V medzinárodnom kontexte sa povinnosť školskej autoevalvácie považuje za jeden z pilierov systémov zabezpečovania kvality**, čo vytvára predpoklad na zaradenie autoevalvácie medzi kritériá výberu zahraničných krajín v rámci NP EduRadar. Väčšina členských profilov organizácie SICI uvádza jasné informácie o tom, či je interná evalvácia zakotvená v legislatíve, v národných štandardoch kvality alebo v inšpekčných rámcoch.

V rámci tohto indikátora sa bude posudzovať, či je v danej krajine legislatívne alebo systémovo zakotvená povinnosť školskej autoevalvácie. Ide o overenie, či je interné hodnotenie kvality školy explicitne upravené

¹⁴ŠŠI. Autoevalvácia proces zmeny a rozvoja školy. Dostupné na: <https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2023/04/Publikacia-AUTOEVALVACIA.pdf>

v zákone, podzákonných normách, národnom kvalitatívnom rámci alebo inom záväznom systémovom dokumente.

Aplikácia kritéria pri hodnotení krajín

Uplatnenie tohto indikátora vychádza z overenia, či je autoevalvácia školy súčasťou záväzného systému zabezpečovania kvality v danej krajine. Rozhodujúce je, či je povinnosť autoevalvácie upravená v legislatíve, národnom kvalitatívnom rámci alebo inom oficiálnom predpise. Takéto nastavenie umožňuje jednotné a transparentné posúdenie naprieč všetkými zahrnutými krajinami. Hodnotenie prebieha podľa nasledovného modelu:

Tabuľka 3 Bodové kategórie kritéria Povinnosť školskej autoevalvácie

Kategória hodnotenia	Stručný opis	Počet bodov
Povinná autoevalvácia	Autoevalvácia je upravená v zákone, vyhláske, národnom kvalitatívnom rámci alebo inom záväznom dokumente. Predstavuje systémový prvok hodnotenia kvality.	1
Autoevalvácia nie je povinná	Autoevalvácia je odporúčaná prípadne dobrovoľná (v dostupných dokumentoch nie je uvedená ako povinná súčasť systému hodnotenia kvality).	0

Zdroj: Organizácia SICI, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

3.2.2 Frekvencia a periodicita inšpekcií

Frekvencia a periodicita inšpekcií predstavujú jeden z najdôležitejších parametrov kvality inšpekčných systémov v Európe. **Určujú, ako často, na základe akých pravidiel a s akou intenzitou sú školy podrobované externému hodnoteniu, čo zásadne ovplyvňuje nielen regulačnú funkciu inšpekcie, ale aj jej podporný účinok na školy.** Periodicita zároveň vypovedá o kapacitách inšpekcie, o nastavení priorít a o miere schopnosti systému priebežne reagovať na potreby škôl. OECD vo svojich publikáciách uvádza, že **najefektívnejšie inšpekčné systémy kombinujú pravidelný cyklus s rizikovým prístupom**, pretože umožňujú efektívnejšie ciele kapacít, rýchle reakcie na zistené problémy a lepšie pokrytie škôl s vysokou potrebou podpory. Jednou z nich je aj publikácia Synergies for Better Learning, v ktorej sa uvádza: „Mnohé krajiny prechádzajú od výlučne cyklických inšpekcií k modelom, ktoré kombinujú pravidelný cyklus s rizikom podmieneným dohľadom, pretože umožňujú efektívnejšie pridelovať kapacity a reagovať na školy, ktoré potrebujú podporu.“¹⁵

Medzinárodná prax vychádzajúca zo zverejnených členských profilov organizácie SICI ukazuje, že krajiny používajú **tri základné modely periodicity inšpekcií**:

- **Moderný, rizikovo orientovaný model**¹⁶: frekvencia závisí od rizika, kvality alebo výsledkov školy
- slabšie školy sú kontrolované častejšie, kvalitnejšie školy menej často.

¹⁵ OECD. 2013. Synergies for Better Learning. Dostupné na: https://www.oecd.org/en/publications/synergies-for-better-learning-an-international-perspective-on-evaluation-and-assessment_9789264190658-en.html

¹⁶ V profiloch uvádzané ako „risk-based inspection“

- **Pravidelná pevná periodičita bez rizikovej diferenciacie¹⁷:** všetky školy sú kontrolované v rovnakom intervale (napr. každých 5 alebo 6 rokov).
- **Absencia pevného cyklu¹⁸:** inšpekcia neprebieha v pravidelných intervaloch, školy sú vyberané na základe výberovej vzorky, alebo podľa tematického zamerania.

Z porovnania členských profilov organizácie SICI vyplýva, že **väčšina európskych systémov sa postupne presúva od jednotného pevného cyklu k modelu založenému na diferencovanej periodičite podľa rizika**, ktorý je považovaný za modernejší, efektívnejší a z hľadiska dopadu na kvalitu škôl účinnejší.

Význam indikátora pre NP EduRadar

V kontexte NP EduRadar je frekvencia a periodičita inšpekcií kľúčová najmä z troch dôvodov:

1. **Indikuje celkovú filozofiu systému hodnotenia kvality škôl:** krajiny s rizikovo orientovaným modelom dokážu cielenejšie smerovať kontrolu a podporu tam, kde je to najviac potrebné. To je v súlade s trendami v EÚ aj s odporúčaniami OECD pre moderné systémy hodnotenia.
2. **Má priamy dopad na efektivitu a dôveryhodnosť inšpekcie:** príliš dlhé intervaly môžu oslabiť regulačnú funkciu inšpekcie a znemožniť včasnú reakciu na problémy škôl. Naopak, flexibilný model umožňuje rýchlu nápravu, lepší monitoring rizík a efektívnejšie riadenie systému.
3. **Je nevyhnutná pre porovnateľnosť krajín v rámci východiskového súboru krajín:** periodičita inšpekcií je informácia uvedená vo všetkých profiloch organizácie SICI, je jasne interpretovateľná a ľahko overiteľná. To umožňuje jej využitie ako spoľahlivého výberového kritéria.

Aplikácia kritéria pri hodnotení krajín

Tabuľka 4 Bodové kategórie kritéria Frekvencia a periodičita inšpekcií

Kategória modelu periodicity	Stručný opis	Počet bodov
Moderný, rizikovo orientovaný model	Krajina má pevne stanovený cyklus, pričom frekvencia inšpekcií je upravovaná podľa úrovne rizika alebo predchádzajúcej kvality školy. Školy s nižšou úrovňou kvality sú navštevované častejšie, školy s dobrými výsledkami menej často.	2
Pravidelná pevná periodičita bez rizikovej diferenciacie	Krajina vykonáva inšpekčné návštevy v pravidelnom intervale, ktorý je záväzne určený pre všetky školy (napr. každých 5 alebo 6 rokov), bez ohľadu na úroveň rizika či kvalitu.	1
Absencia pevného cyklu	Krajina nemá definovaný cyklus. Inšpekcie prebiehajú na základe stratifikovaných vzoriek, tematických šetrení alebo na požiadanie.	0

Zdroj: Organizácia SICI, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

¹⁷ V profiloch uvádzané ako „fixed cycle“

¹⁸ V profiloch uvádzané ako „sampling / ad hoc inspections“

3.2.3 Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií

Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií predstavuje kľúčový predpoklad pre možnosť odbornej analýzy inšpekčných systémov a porovnávania hodnotiacich prístupov medzi jednotlivými krajinami. **Hodnotiace kritériá, rámce alebo štandardy kvality definujú, čo je predmetom inšpekcie, na základe čoho sa posudzuje pedagogická a manažérska kvalita škôl a akým spôsobom inšpekcia vyvodzuje hodnotenie.** Ich dostupnosť je preto zásadná nielen pre školy, ale aj pre odbornú verejnosť, výskumníkov a tvorcov vzdelávacích politík.

V kontexte NP EduRadar má toto kritérium mimoriadne dôležité metodické a praktické opodstatnenie. V nasledujúcej fáze projektu je naplánovaná detailná analýza desiatich vybraných krajín s cieľom identifikovať príklady dobrej praxe, porovnať ich hodnotiace rámce a prenášať overené postupy do slovenského prostredia. Nevyhnutným predpokladom úspešnej realizácie hĺbkovej analýzy je verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií, buď v podobe inšpekčných rámcov, štandardov kvality, hodnotiacich manuálov alebo iných metodických dokumentov. **Toto kritérium preto neskúma, či krajiny poskytujú kritériá školám pred inšpekciou, ale či sú verejne dostupné na účely analyzovania alebo porovnania.**

Aplikácia kritéria pri hodnotení krajín

Pri aplikovaní tohto kritéria bola zvolená vylučovacia forma hodnotenia. To znamená, že:

- **Krajina, ktorá nezverejňuje hodnotiaci rámec, štandardy kvality alebo iný oficiálny dokument obsahujúci kritériá externého hodnotenia škôl, je zo zoznamu hodnotených krajín vylúčená.** S takouto krajinou nie je možné metodicky ďalej pracovať, keďže nie sú dostupné údaje potrebné pre hĺbkovú analýzu.
- **Krajina, ktorá má hodnotiace kritériá verejne dostupné, zostáva v zozname a bude predmetom sumárneho vyhodnotenia.**

Hodnotenie vychádza z overenia, či krajina zverejňuje oficiálne dokumenty obsahujúce hodnotiace kritériá, rámce alebo štandardy kvality škôl prostredníctvom webových stránok inšpekcie, ministerstva školstva alebo príslušných národných organizácií.

4. APLIKÁCIA KRITÉRIÍ – PROCES VÝBERU ZAHRANIČNÝCH KRAJÍN

4.1 Bodové hodnotenie podľa kritérií

Proces bodového hodnotenia predstavuje kľúčový krok pri aplikácii navrhnutých kritérií na východiskový súbor zahraničných krajín. Jeho cieľom je zabezpečiť transparentné a metodicky jednotné porovnanie jednotlivých vzdelávacích a inšpekčných systémov, ktoré umožní identifikovať krajiny najvhodnejšie na podrobnú hĺbkovú analýzu v ďalšej fáze projektu NP EduRadar. Hodnotenie vychádza zo súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov definovaných v kapitole 3, pričom každý z nich je aplikovaný prostredníctvom jasného bodovacieho modelu.

Výsledkom bodového hodnotenia je súhrnný index, ktorý syntetizuje výkonnosť vzdelávacieho systému a kvalitu fungovania inšpekčného modelu v jednotlivých zahraničných krajinách. Tento index predstavuje základ pre konečný výber zahraničných krajín uvedený v kapitole 4.2 a zároveň zabezpečuje, že postup výberu je odborný, konzistentný a primerane zdôvodnený.

Tabuľka 5 Aplikácia kritérií PISA – súhrnný index výkonu krajín

P.Č.	Krajina	Dosaiahnuté hodnotenie merania v oblasti:						Súhrnný index výkonu PISA (bodové hodnotenie)
		Matematika	Index merania v matematike	Čítanie	Index merania v čítaní	Veda	Index merania vo vede	
1	Rakúsko	487	1,03	480	1,01	491	1,01	3,05
2	Belgicko	489	1,04	483	1,01	491	1,01	3,06
3	Bulharsko	417	0,88	404	0,85	421	0,87	2,60
4	Česká republika	487	1,03	489	1,03	498	1,02	3,08
5	Dánsko	489	1,04	489	1,03	494	1,02	3,08
6	Estónsko	510	1,08	511	1,07	526	1,08	3,24
7	Fínsko	484	1,03	490	1,03	511	1,05	3,11
8	Francúzsko	474	1,00	474	1,00	487	1,00	3,00
9	Gruzínsko	390	0,83	374	0,79	384	0,79	2,40
10	Nemecko	475	1,01	480	1,01	492	1,01	3,03
11	Írsko	492	1,04	516	1,08	504	1,04	3,16
12	Kosovo	355	0,75	342	0,72	357	0,73	2,21
13	Litva	475	1,01	472	0,99	484	1,00	2,99
14	Malta	466	0,99	445	0,93	466	0,96	2,88
15	Čierna Hora	406	0,86	405	0,85	403	0,83	2,54
16	Nórsko	468	0,99	477	1,00	478	0,98	2,98
17	Portugalsko	472	1,00	477	1,00	484	1,00	3,00
18	Rumunsko	428	0,91	428	0,90	428	0,88	2,69
19	Slovinsko	485	1,03	469	0,99	500	1,03	3,04
20	Španielsko	473	1,00	474	1,00	485	1,00	3,00
21	Švédsko	482	1,02	487	1,02	494	1,02	3,06
22	Holandsko	493	1,04	459	0,96	488	1,00	3,01
23	Veľká Británia	489	1,04	494	1,04	500	1,03	3,10
24	Ukrajina	441	0,93	428	0,90	450	0,93	2,76
Priemer OECD krajiny		472		476		486		

Zdroj: OECD, PISA 2022, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

Tabuľka 6 Aplikácia kritéria TIMSS – súhrnný index výkonu krajín

P.Č.	Krajina	PRÍRODNÉ VEDY				MATEMATIKA				Súhrnný index výkonu TIMSS	Priemerný index výkonu TIMSS (bodové hodnotenie)
		Priemerný výkon 4. ročník	Index výkonu (4. ročník)	Priemerný výkon 8. ročník	Index výkonu (8. ročník)	Priemerný výkon 4. ročník	Index výkonu (4. ročník)	Priemerný výkon 8. ročník	Index výkonu (8. ročník)		
1	Rakúsko	N/A		512	1,01	N/A		512	1,02	2,03	1,02
2	Belgicko	488	0,96	N/A		521	1,00	N/A		1,96	0,98
3	Bulharsko	530	1,04	N/A		530	1,02	N/A		2,06	1,03
4	Česká republika	526	1,03	527	1,04	530	1,02	518	1,03	4,13	1,03
5	Dánsko	522	1,02	N/A		524	1,01	N/A		2,03	1,02
6	Estónsko	N/A		N/A		N/A		N/A		0,00	0,00
7	Fínsko	542	1,06	531	1,05	529	1,02	504	1,00	4,13	1,03
8	Francúzsko	488	0,96	486	0,96	484	0,93	479	0,95	3,80	0,95
9	Gruzínsko	465	0,91	N/A		498	0,96	467	0,93	2,80	0,93
10	Nemecko	515	1,01	448	0,89	524	1,01	N/A		2,90	0,97
11	Írsko	532	1,04	525	1,04	546	1,05	522	1,04	4,17	1,04
12	Kosovo	403	0,79	N/A		451	0,87	N/A		1,66	0,83
13	Litva	537	1,05	519	1,03	561	1,08	514	1,02	4,18	1,05
14	Malta	N/A		501	0,99	N/A		499	0,99	1,99	0,99
15	Čierna Hora	461	0,90	N/A		477	0,92	N/A		1,82	0,91
16	Nórsko	530	1,04	488	0,97	531	1,02	501	1,00	4,02	1,01
17	Portugalsko	511	1,00	506	1,00	517	0,99	475	0,95	3,94	0,99
18	Rumunsko	526	1,03	466	0,92	542	1,04	496	0,99	3,98	1,00
19	Slovinsko	526	1,03	N/A		514	0,99	N/A		2,02	1,01
20	Španielsko	504	0,99	N/A		498	0,96	N/A		1,95	0,97
21	Švédsko	533	1,04	521	1,03	530	1,02	517	1,03	4,13	1,03
22	Holandsko	517	1,01	N/A		537	1,03	N/A		2,05	1,02
23	Veľká Británia	556	1,09	531	1,05	552	1,06	525	1,05	4,25	1,06
24	Ukrajina	N/A		N/A		N/A		N/A		0,00	0,00
Priemerná hodnota		510,6		504,7		519,8		502,2			

Zdroj: medzinárodná asociácia IEA, TIMSS 2023, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

Tabuľka 7 Aplikácia kritéria PIRLS – bodové hodnotenie krajín

P.Č.	Krajina	Dosiahnutá hodnota v meraní PIRLS	Bodové hodnotenie
1	Rakúsko	530	2
2	Belgicko	511	1
3	Bulharsko	540	2
4	Česká republika	540	2
5	Dánsko	539	2
6	Estónsko	N/A	0
7	Fínsko	549	2
8	Francúzsko	514	1
9	Gruzínsko	N/A	0
10	Nemecko	524	2
11	Írsko	N/A	0
12	Kosovo	421	0
13	Litva	N/A	0
14	Malta	515	1
15	Čierna Hora	488	0
16	Nórsko	539	2
17	Portugalsko	520	2
18	Rumunsko	N/A	0
19	Slovinsko	520	2
20	Španielsko	521	2
21	Švédsko	544	2
22	Holandsko	527	2
23	Veľká Británia	558	2
24	Ukrajina	N/A	0
Stredná hodnota škály PIRLS		500	

Zdroj: medzinárodná asociácia IEA, PIRLS 2021, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

Tabuľka 8 Aplikácia kritéria Povinnosť školskej autoevalvácie – bodové hodnotenie krajín

P.Č.	Krajina	Povinnosť školskej autoevalvácie	Odôvodnenie hodnotenia (profil krajiny v rámci organizácie SICI)	Bodové hodnotenie
1	Rakúsko	ÁNO	Všetky rakúske školy sú zo zákona povinné pravidelne vykonávať sebahodnotenie.	1
2	Belgicko	NIE	Neexistuje žiadny centrálny systém ani povinnosť vykonávať sebahodnotenie.	0
3	Bulharsko	NIE	Neexistuje žiadna výslovná legislatívna úprava týkajúca sa sebahodnotenia škôl a materských škôl.	0
4	Česká republika	ÁNO	České školy majú vo svojich výročných správach predkladať hodnotiacu správu.	1
5	Dánsko	ÁNO	Silná tradícia sebahodnotenia a rozvoja kvality zo strany samotných škôl.	1
6	Estónsko	ÁNO	V roku 2006 Ministerstvo školstva a výskumu zaviedlo povinnú požiadavku vnútorného hodnotenia v predškolských zariadeniach, všeobecných vzdelávacích inštitúciách a odborných školách.	1
7	Fínsko	ÁNO	Sebahodnotenie je jednou z najdôležitejších metód hodnotenia zameraného na zlepšovanie sa.	1
8	Francúzsko	NIE	IGÉSR neorganizuje ani nedoehliada na sebahodnotenie škôl ani na hodnotenie škôl.	0
9	Gruzínsko	ÁNO	Všeobecné vzdelávacie inštitúcie sú povinné každoročne vyplniť a elektronický formulár sebahodnotenia.	1
10	Nemecko	NIE	Medzi interným a externým hodnotením neexistuje žiadny definovaný vzťah.	0
11	Írsko	ÁNO	Oznámenie Ministerstva školstva č. 0056/2022 stanovuje požiadavky na školy v súvislosti so sebahodnotením škôl.	1
12	Kosovo	ÁNO	Inštitúcie najprv vykonávajú sebahodnotenie, potom sú tie isté inštitúcie externe hodnotené inšpektorátom.	1
13	Litva	NIE	Školy dobrovoľne predkladajú správy o využívaní výsledkov sebahodnotenia na zlepšenie výkonnosti.	0
14	Malta	ÁNO	Zabezpečenie kvality sa má realizovať aj prostredníctvom systému priebežného sebahodnotenia.	1
15	Čierna Hora	ÁNO	Školy sú povinné vykonávať kompletný proces sebahodnotenia raz za dva roky.	1
16	Nórsko	NIE	Autoevalvácia je školám ponúkaná ako dobrovoľný nástroj v rámci metodiky pred začiatkom inšpekcie.	0
17	Portugalsko	ÁNO	Od roku 2002 sú školy povinné zavádzať procesy sebahodnotenia.	1
18	Rumunsko	ÁNO	Každá škola musí zverejňovať ročnú internú hodnotiacu správu o kvalite vzdelávania.	1
19	Slovinsko	ÁNO	V Slovinsku sú školy povinné každý rok vypracovať sebahodnotenie.	1
20	Španielsko	ÁNO	Inštitúcie vykonávajú vlastné interné hodnotenia s cieľom priebežne monitorovať a zlepšovať výučbu.	1
21	Švédsko	ÁNO	Podľa zákona o vzdelávaní musí každá obec a nezávislý vlastník školy (poskytovatelia vzdelávania) rozvíjať svoju kvalitu a mať systém hodnotenia, ktorý je systematicky riadený.	1
22	Holandsko	NIE	Nepoužívajú štandardizovanú formu sebahodnotenia.	0
23	Veľká Británia	ÁNO	Sebahodnotenie je integrálnou súčasťou škótskeho systému riadenia kvality.	1
24	Ukrajina	NIE	V niektorých oblastiach vzdelávania inštitúcie dobrovoľne vykonávajú sebahodnotenie.	0

Zdroj: Organizácia SICI. Profily členských inšpekčných organizácií, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

Tabuľka 9 Aplikácia kritéria Hodnotenie periodicity a systému plánovania inšpekčnej činnosti – bodové hodnotenie krajín

P.Č.	Krajina	Periodicita inšpekcií (stručný opis)	Kategória hodnotenia	Bodové hodnotenie
1	Rakúsko	Bez pevného cyklu hodnotenia. Výber realizovaný na základe stratifikovanej vzorky a na požiadanie.	Absencia pevného cyklu	0
2	Belgicko	Povinná inšpekcia minimálne raz za 6 rokov.	Pravidelná periodicita	1
3	Bulharsko	Každá škola a materská škola podlieha povinnej inšpekcii najmenej raz za päť rokov, avšak skutočná periodicita sa líši podľa výsledku predchádzajúceho hodnotenia: veľmi dobré školy sú kontrolované po 5 rokoch, dobré po 3–4 rokoch, uspokojivé po 1–2 rokoch a neuspokojivé školy už po 6 mesiacoch až jednom roku. Systém je preto kombinovaný a rizikovo orientovaný, nie jednotný.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
4	Česká republika	Základný cyklus inšpekcií je 6 rokov. V prípade rizika sa vykonávajú skrátené následné inšpekcie na základe podnetov, slabých výsledkov alebo zistení z predchádzajúcej kontroly.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
5	Dánsko	Dánsko nevykonáva pravidelný cyklus inšpekčných návštev. Kvalita je monitorovaná kontinuálne na základe výkonových dát, pričom pri identifikácii odchýlok alebo rizík sa realizujú cieľové kontroly.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
6	Estónsko	Inšpekcie prebiehajú na základe každoročného plánu, pričom sa uskutoční približne 20–40 kontrol ročne. Systém sa postupne transformuje na rizikovo orientovaný model, v ktorom sa využívajú výkonové indikátory z Estónskeho vzdelávacieho informačného systému (EHIS) na výber škôl a cieľové riadenie.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
7	Fínsko	Fínsko nemá klasický cyklus školských inšpekcií. Externé hodnotenie zabezpečuje Fínske centrum hodnotenia vzdelávania (FINEEC) prostredníctvom štvorročného Národného plánu hodnotení. Ten určuje tematické hodnotenia a overovanie výsledkov vzdelávania, pričom matematika a materinský jazyk sa hodnotia pravidelne, ostatné oblasti aspoň raz v rámci cyklu kurikula.	Pravidelná periodicita	1
8	Francúzsko	Francúzsko nemá pevný cyklus inšpekcií, ich frekvencia vyplýva z každoročného alebo viacročného pracovného programu ministerstva a realizuje sa podľa priorít, urgentných požiadaviek či osobitných auditov. Ide o systém bez záväzného cyklu, riadený centrálnou podľa aktuálnych potrieb.	Absencia pevného cyklu	0
9	Gruzínsko	Autorizácia škôl je v Gruzínsku platná 9 rokov. Každý rok však prebieha povinné sebahodnotenie. Ak systém odhalí nedostatky, Národné centrum pre zvyšovanie kvality vzdelávania (NCEQE) stanoví skrátený monitorovací interval a vykoná následnú kontrolu. Ide o kombináciu dlhého pevného cyklu a rizikového monitoringu.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
10	Nemecko	Oficiálny cyklus trvá 4 roky, avšak v praxi sa pre nedostatok kapacít predlžuje približne na 6 rokov. Systém neuvádza rizikovo orientovaný systém.	Pravidelná periodicita	1
11	Írsko	Írsko uplatňuje moderný, rizikovo orientovaný model plánovania inšpekcií, ktorý vychádza z historických výsledkov škôl, predchádzajúcich inšpekcií, dát o výkonnosti a dochádzke žiakov.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2

P.Č.	Krajina	Periodicita inšpekcií (stručný opis)	Kategória hodnotenia	Bodové hodnotenie
		Inšpekcie sa realizujú v pravidelných orientačných intervaloch (základné školy približne každé štyri roky, stredné školy každé 2 roky), pričom riziková analýza určuje potrebu intenzívnejších alebo častejších návštev.		
12	Kosovo	V Kosove sa inšpekcie doteraz plánovali podľa zákonných kompetencií a priorít vedenia inšpektorátu, bez pevne stanovenej periodicity. Novela zákona však zaviedla od roku 2025 prechod na rizikovo orientovaný model plánovania inšpekcií. Systém je teda v procese transformácie z administratívne riadeného plánovania na moderný rizikový prístup.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
13	Litva	Litovské školy boli v minulosti hodnotené v pevnom cykle (komplexná externá evalvácia najmenej raz za 7 rokov), pričom slabšie školy podliehali rizikovej následnej evalvácia približne po 2 rokoch. V súčasnosti Litva prešla na systém rizikovo orientovaných a tematických inšpekcií, ktorý nahrádza pevný cyklus a sústreďuje sa na diferencované preverovanie podľa rizika a zistení o kvalite.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
14	Malta	Maltský inšpekčný orgán (QAD) ukončil prvý hodnotiaci cyklus v roku 2018 a aktuálne pripravuje multimodálny systém, v ktorom majú byť všetky školy preverované v cykle 3–5 rokov. Okrem pevného intervalu sa však majú realizovať aj cielené revízie, spúšťané rôznymi podnetmi vrátane rizikového hodnotenia. Systém je teda zmiešaný – pevný cyklus je doplnený rizikom riadenej kontroly.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
15	Čierna Hora	Inšpekčný systém v Čiernej Hore funguje na základe pevného 4-ročného cyklu, v rámci ktorého prebieha pravidelné hodnotenie všetkých škôl. Okrem toho môže byť vykonaná mimoriadna inšpekcia na základe podnetu alebo rozhodnutia úradu. Ide teda o model, v ktorom existuje pevný cyklus, doplnený len obmedzenou formou ad hoc kontrol – nejedná sa o skutočne rizikový model.	Pravidelná periodicita	1
16	Nórsko	Nórsky inšpekčný systém je plne rizikovo orientovaný. Neexistuje pevný cyklus, keďže všetky inšpekčné aktivity sú plánované a realizované na základe rizikovej analýzy, ktorá vychádza z monitorovaných dát, výsledkov národných testov, spätnej väzby, sťažností, predchádzajúcich kontrol, výskumov a potrieb zraniteľných skupín. Inšpekcie sa sústreďujú na oblasti s najvyšším rizikom porušenia zákona alebo ohrozenia práv žiakov, pričom systém umožňuje rýchlu reakciu pri zistení rizika.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
17	Portugalsko	Portugalský inšpekčný systém je rizikovo orientovaný. Neexistuje jednotný pevný cyklus – každá škola alebo školský klaster je zaradený do ročného plánu inšpekcií na základe proporcionálneho rizikového hodnotenia. Do plánovania vstupujú faktory ako výsledky predchádzajúcich inšpekcií (vrátane neohlásených návštev), celková história kvality školy, výsledky tematických inšpekcií a ďalšie administratívne či výkonnostné údaje. Systém umožňuje prispôbiť typ inšpekcie potrebám školy a zvýšiť intenzitu dohľadu tam, kde identifikované riziko vyžaduje zásah.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2

P.Č.	Krajina	Periodicita inšpekcií (stručný opis)	Kategória hodnotenia	Bodové hodnotenie
18	Rumunsko	Externé hodnotenie škôl prebieha v pevnom 5-ročnom cykle. Po získaní akreditácie musí byť každá škola opätovne hodnotená každých 5 rokov. Systém nie je rizikovo orientovaný; periodicita je rovnaká pre všetky školy.	Pravidelná periodicita	1
19	Slovinsko	Podľa platnej legislatívy musia byť materské, základné aj stredné školy kontrolované najmenej raz za 5 rokov. Okrem týchto plánovaných kontrol sa vykonávajú aj neohlásené inšpekcie, ktoré sú však doplnkovým mechanizmom a nepredstavujú systematický rizikový model. Základom systému je teda pevne stanovená päťročná periodicita.	Pravidelná periodicita	1
20	Španielsko	V Španielsku sú štátom financované školy kontrolované každoročne, ostatné školy minimálne raz za dva roky. Okrem pravidelného cyklu existuje aj rizikovo orientovaný prvok – doplnkové inšpekcie sa vykonávajú na základe výsledkov externých hodnotení alebo podnetov od rodičov a žiakov. Ide teda o systém, ktorý kombinuje pravidelnú periodicitu s možnosťou cieľných rizikových kontrol.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
21	Švédsko	Neexistuje pevný cyklus inšpekcií - plánovanie je založené výlučne na rizikovom hodnotení. Inšpekcia vyberá školy podľa rizikových indikátorov (výsledky, sťažnosti, absencie, signály o porušovaní predpisov, predchádzajúce zistenia) a intenzitu dohľadu prispôsobuje miere rizika. Školy s vyšším rizikom sú kontrolované častejšie, školy bez signálov môžu byť kontrolované až po dlhšom intervale. Inšpekcia zároveň deklaruje snahu navštíviť školy, ktoré neboli kontrolované dlhší čas, ale interval nie je normovaný v žiadnom predpise. Ide o plne moderný, rizikovo orientovaný model.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
22	Holandsko	Všetky zriaďovateľské orgány, školy a vzdelávacie programy v Holandsku sú povinne kontrolované raz za 4 roky. Popri tomto pevnom cykle však existuje aj rizikovo orientovaný dohľad – ak je škola identifikovaná ako riziková alebo vykazuje slabé výsledky, inšpekcia môže prísť skôr, bez ohľadu na to, kedy prebehla posledná návšteva. Systém teda kombinuje pevný cyklus so zvýšenou kontrolou rizikových škôl.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
23	Veľká Británia	Veľká Británia má kombinovaný model – existuje pravidelný cyklus (spravidla každé 4 roky), ktorý je však diferencovaný podľa hodnotenia školy a rizikových signálov. Slabé školy majú častejšie kontroly, školy vyhodnotené ako „requires improvement“ do 2,5 roka, pri vážnych obavách aj skôr. Zároveň prebieha riziková analýza na určenie potreby skorej alebo rozšírenej inšpekcie.	Moderný, rizikovo orientovaný model	2
24	Ukrajina	Externá inšpekcia sa v školách uskutočňuje v plánovanom cykle najviac raz za 10 rokov, čo predstavuje jeden z najdlhších pevných intervalov v európskom priestore. Okrem plánovaných inšpekcií je možné realizovať aj mimoriadne inšpekcie, ktoré sa vykonávajú na iniciatívu rôznych aktérov – zriaďovateľa, riaditeľa školy, pedagogickej rady, konferencie zamestnancov či rady školy.	Pravidelná periodicita	1

P.Č.	Krajina	Periodicita inšpekcií (stručný opis)	Kategória hodnotenia	Bodové hodnotenie
		Tieto mimoriadne kontroly však nie sú založené na systematickej rizikovej analýze, ale na podnetoch zainteresovaných strán.		

Zdroj: Organizácia SICI. Profily členských inšpekčných organizácií, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

Tabuľka 10 Aplikácia kritéria Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií – bodové hodnotenie krajín

P.Č.	Krajina	Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií	Dostupnosť kritérií hodnotenia kvality
1	Rakúsko	áno	https://h7.cl/1kMvD
2	Belgicko	áno	https://h7.cl/1kMvI
3	Bulharsko	áno	https://h7.cl/1kMvO
4	Česká republika	áno	https://h7.cl/1fUSN
5	Dánsko	nie	
6	Estónsko	áno	https://h7.cl/1fUSO
7	Fínsko	nie	
8	Francúzsko	áno	https://h7.cl/1fUT0
9	Gruzínsko	áno	https://h7.cl/1kMv4
10	Nemecko	áno	https://h7.cl/1kMv8
11	Írsko	áno	https://h7.cl/1kMva
12	Kosovo	áno	https://h7.cl/1kMvc
13	Litva	nie	
14	Malta	áno	https://h7.cl/1fUSe
15	Čierna Hora	áno	https://h7.cl/1kMvj
16	Nórsko	nie	
17	Portugalsko	áno	https://h7.cl/1kMvm
18	Rumunsko	áno	https://h7.cl/1fUSn
19	Slovinsko	nie	
20	Španielsko	nie	
21	Švédsko	áno	https://h7.cl/1fUSr
22	Holandsko	áno	https://h7.cl/1fUSu
23	Veľká Británia	áno	https://h7.cl/1kMvj
24	Ukrajina	nie	

Zdroj: webové sídla inšpekčných orgánov krajín, vlastné spracovanie Trexima Bratislava

4.2 Výsledný zoznam vybraných krajín a odborné zdôvodnenie výberu

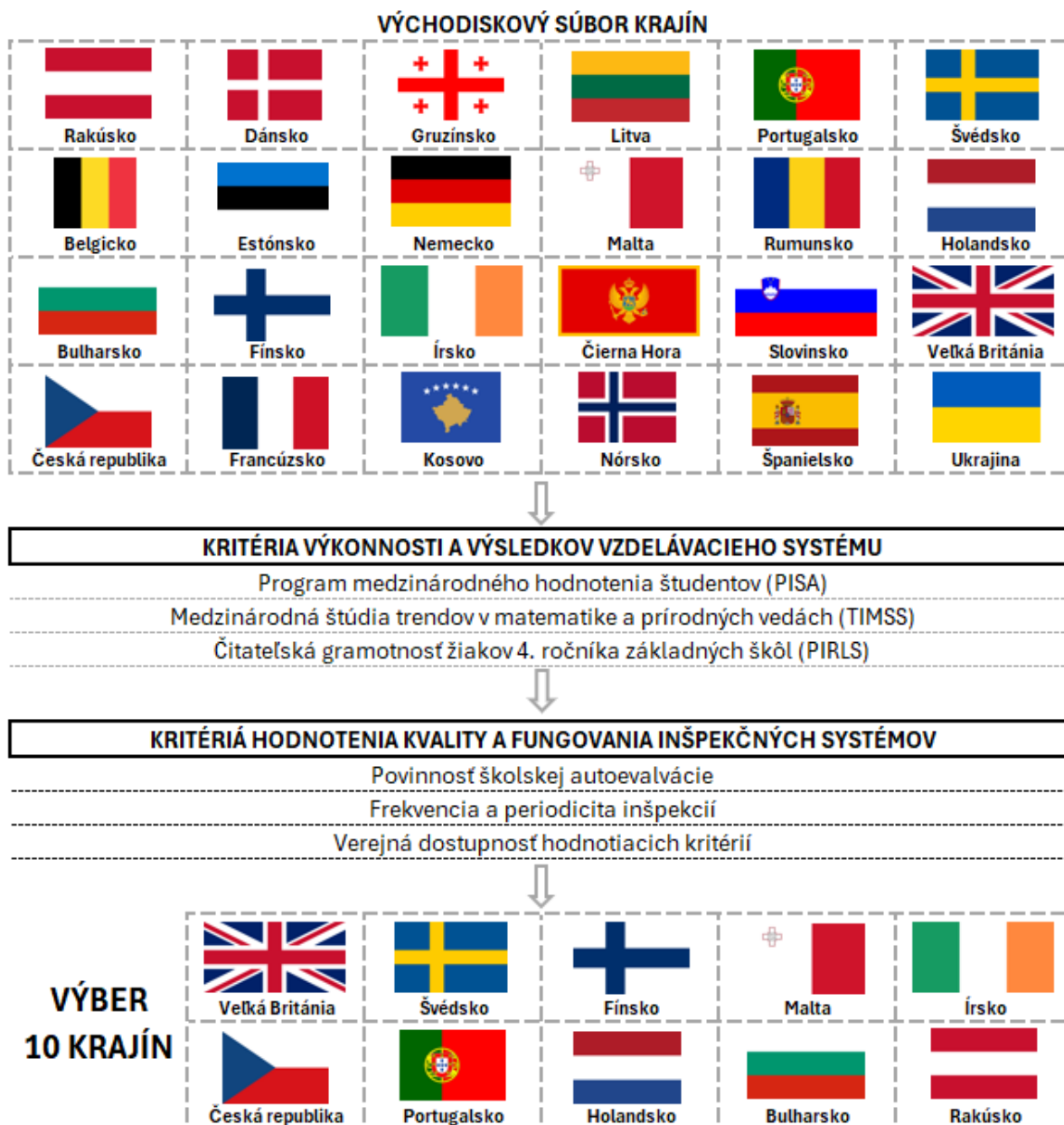
Výsledný zoznam krajín, ktoré predstavujú odporúčaný súbor pre podrobnú analýzu v ďalšej fáze NP EduRadar, vychádza z aplikácie dvoch hlavných skupín kritérií:

- **kritériá výkonnosti a výsledkov vzdelávacieho systému a**
- **kritériá hodnotenia kvality a fungovania inšpekčných systémov.**

Tento metodický rámec umožňuje komplexne posúdiť úroveň vzdelávacích výsledkov a systémové predpoklady na realizáciu transparentného a funkčného modelu externej evalvácie škôl. Pri určení zoznamu krajín s najvyšším celkovým skóre sa sledovala rovnováha medzi kvantitatívnymi ukazovateľmi (PISA, TIMSS, PIRLS) a kvalitatívno-systémovými parametrami inšpekčného modelu (povinnosť autoevalvácie, frekvencia a periodicita inšpekcií, verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií). Krajiny, ktoré sa umiestnili na popredných priečkach, dosahujú nielen nadpriemerné výsledky žiakov v medzinárodných meraniach, ale zároveň pracujú s rozvinutými, transparentnými a metodicky jasne definovanými systémami hodnotenia kvality škôl. Práve táto kombinácia predstavuje dôležitý predpoklad na to, aby bolo možné ich inšpekčné prístupy odborne analyzovať a posúdiť ich využiteľnosť pre národný kontext.

Výsledný súbor 10 krajín predstavuje diverzifikovanú, no metodicky konzistentnú vzorku inšpekčných modelov: od krajín s dlhodobou stabilným výkonom vzdelávacieho systému až po krajiny s progresívnymi, rizikovo orientovanými prístupmi k plánovaniu a realizácii inšpekcií. Táto pestrosť vytvára vhodné podmienky na to, aby v ďalšej časti projektu mohli experti NP EduRadar porovnať odlišné modely riadenia kvality, identifikovať ich spoločné prvky a posúdiť mieru ich prenositeľnosti do podmienok ŠŠI.

Proces výberu krajín je znázornený aj formou grafického zobrazenia nižšie:

Zdroj: vlastné spracovanie *Trexima Bratislava*

Výsledný zoznam 10 krajín predstavuje odporúčaný rámec pre hĺbkovú analýzu. V prípade, že sa počas následnej spolupráce ukáže nedostatočná dostupnosť zdrojov, dát alebo súčinnosti zo strany príslušnej inšpekčnej organizácie, bude takáto krajina nahradená ďalšou krajinou v poradí podľa celkového hodnotenia.

Tabuľka 11 Súhrnné bodové hodnotenie krajín a výsledný výber 10 zahraničných krajín na analýzu

P.Č.	Krajina	PISA	TIMSS	PIRLS	Povinnosť školskej autoevalvácie	Periodicita inšpekčnej činnosti	Verejná dostupnosť hodnotiacich kritérií	SUMÁR
1	Veľká Británia	3,10	1,06	2	1	2	áno	9,16
2	Česká republika	3,08	1,03	2	1	2	áno	9,11
3	Švédsko	3,06	1,03	2	1	2	áno	9,09
4	Portugalsko	3,00	0,99	2	1	2	áno	8,99
5	Fínsko	3,11	1,03	2	1	1	áno	8,14
6	Holandsko	3,01	1,02	2	0	2	áno	8,03
7	Malta	2,88	0,99	1	1	2	áno	7,87
8	Bulharsko	2,60	1,03	2	0	2	áno	7,63
9	Írsko	3,16	1,04	0	1	2	áno	7,20
10	Rakúsko	3,05	1,02	2	1	0	áno	7,07
11	Nemecko	3,03	0,97	2	0	1	áno	7,00
12	Gruzínsko	2,40	0,93	0	1	2	áno	6,33
13	Estónsko	3,24	0,00	0	1	2	áno	6,24
14	Belgicko	3,06	0,98	1	0	1	áno	6,04
15	Kosovo	2,21	0,83	0	1	2	áno	6,04
16	Rumunsko	2,69	1,00	0	1	1	áno	5,69
17	Čierna Hora	2,54	0,91	0	1	1	áno	5,45
18	Francúzsko	3,00	0,95	1	0	0	áno	4,95
19	Dánsko	3,08	1,02	2	1	2	nie	Z dôvodu verejnej nedostupnosti hodnotiacich kritérií boli predmetné krajiny z procesu výberu vylúčené
20	Španielsko	3,00	0,97	2	1	2	nie	
21	Slovinsko	3,04	1,01	2	1	1	nie	
22	Nórsko	2,98	1,01	2	0	2	nie	
23	Litva	2,99	1,05	0	0	2	nie	
24	Ukrajina	2,76	0,00	0	0	1	nie	

Zdroj: vlastné spracovanie Trexima Bratislava

PRÍLOHY

Príloha č. 1 – Zoznam členov medzinárodnej organizácie SICI

P.Č.	Názov krajiny/Člena SICI	Webové sídlo inšpekčnej organizácie
1	Belgicko - francúzsky hovoriaca komunita	www.cfwb.be
2	Belgicko - holandsky hovoriaca komunita	www.onderwijsinspectie.be
3	Belgicko - nemecky hovoriaca komunita	https://ostbelgienlive.be/
4	Bulharsko	https://nio.government.bg/
5	Cyprus	https://www.moec.gov.cy/en/
6	Česká republika	www.csicr.cz
7	Čierna Hora	https://www.gov.me/en/mps
8	Dánsko	www.uvm.dk
9	Estónsko	www.hm.ee
10	Fínsko	https://karvi.fi/en/
11	Francúzsko	www.education.gouv.fr
12	Gruzínsko	https://eqe.ge/en
13	Holandsko	https://www.onderwijsinspectie.nl/
14	Írsko	https://www.education.ie
15	Jamajka	https://www.nei.org.jm
16	Kosovo	https://masht.rks-gov.net/
17	Litva	https://www.nsa.smm.lt/
18	Lotyšsko	https://www.ikvd.gov.lv
19	Luxembursko	https://men.public.lu/en.html
20	Malta	https://dqse.gov.mt/
21	Nemecko - Bavorsko	https://www.isb.bayern.de/schulqualitaet/qualitaetssicherung/qualitaetsagentur/
22	Nemecko - Dolné Sasko	www.nlq.niedersachsen.de

P.Č.	Názov krajiny/Člena SICI	Webové sídlo inšpekčnej organizácie
23	Nemecko - Hamburg	http://www.hamburg.de/bsb/schulinspektion/
24	Nemecko - Hesensko	https://lehrkraefteakademie.hessen.de/
25	Nemecko - Severné Porýnie-Vestfálsko	www.schulministerium.nrw.de
26	Nórsko	https://www.udir.no/
27	Portugalsko	https://www.igec.mec.pt/
28	Portugalsko - Madeira	https://www.madeira.gov.pt/ire
29	Rakúsko	www.bmbwf.gv.at
30	Rumunsko	www.aracip.edu.ro
31	Slovenská republika	https://www.minedu.sk/o-ministry/
32	Slovinsko	https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/inspektorat-za-solstvo
33	Spojené kráľovstvo - Anglicko - Inšpektorát nezávislých škôl	https://www.isi.net/
34	Spojené kráľovstvo - Anglicko - Ofsted	https://www.gov.uk/government/organisations/ofsted
35	Spojené kráľovstvo - Severné Írsko	https://www.education-ni.gov.uk/
36	Spojené kráľovstvo - Škótsko	https://education.gov.scot/
37	Spojené kráľovstvo - Wales	https://www.estyn.gov.uk/
38	Srbsko	https://ceo.edu.rs/
39	Španielsko	https://www.educacionfpydeportes.gob.es/contenidos/ba/inspeccion-educacion/presentacion.html
40	Španielsko - Baskicko	https://www.euskadi.eus/basque-government/department-education/
41	Španielsko - Katalánsko	https://educacio.gencat.cat/ca/departament/inspeccio-educacio/index.html
42	Španielsko - Valencia	https://ceice.gva.es/es/web/inspeccion-educativa/
43	Švédsko	https://www.skolinspektionen.se/
44	Taliansko - Južné Tirolsko - Nemecky hovoriaca komunita	https://deutsche-bildung.provinz.bz.it/de/evaluation
45	Ukrajina	http://sqe.gov.ua/

Zdroj: Medzinárodná organizácia SICI, vlastné spracovanie Trexima Bratislava